

Pijlinktvissen en eierstrengen *Loligo sp.* op het Koksijdse strand in mei 1993.

M.-Th. Vanhaelen

Vorig jaar genoot ons land van een uitzonderlijk warme lente. De laatste week van april heersten hier temperaturen boven de 27°, gepaard gaande met een zachte oostenwind. Ook in mei bleef het warm. Dit zuiders weertje was misschien de oorzaak dat er, vanaf 1 mei, veel talrijker en vroeger dan andere jaren, trossen eikapsels *Loligo sp.* op het strand werden afgezet.

Het loont de moeite deze waarnemingen even onder de loep te nemen :

- 1 mei 1993 : op het strand van Koksijde, bij het Schipgat ligt een pijlinktvis, zonder kop, doch met een bijna intacte gladius (rugschelp) van 29,5 cm nog aanwezig (fig 1.). Van het stevige einde aan de keerzijde is ± 2 cm afgebroken. Een 500 m verder noordwaarts, op St.-André, vind ik weer een pijlinktvis zonder kop, doch deze is gerimpeld, dus de gladius ontbreekt. Ik geloof mijn ogen niet als, 100 m verderop, de bijna intacte gladius van 32 cm daar zo maar op het strand ligt. Ter verduidelijking : de gladius van een pijlinktvis ziet er uit als een langwerpige plasticachtige veer, is hoornachtig, kleurloos en doorzichtig, heeft een versterkende diepe nerf (met 3 ribben) die geleidelijk wat verbreedt naar de kopzijde toe. Een gedroogde gladius krult enigzins, krimpt niet in en is zeer broos. Over deze afstand zijn ook 10 eiertrossen *Loligo sp.* aangespoeld. Een tros is samengesteld uit 16 à 20 strengen; de strengen zijn mooi cilindrisch en puntig uitlopend. De eikapselstrengen zijn crèmekleurig, bijna ondoorzichtig en zeer vers (fig. 3a).
- 2 mei 1993 : te St.-André liggen weer 3 verse eiertrossen. De strengen zijn ± 6 à 8 cm lang; de eieren zien er eerder rond uit dan ovaal. De hechtingsplaats van de strengen is oranje-rood.
- 15 mei 1993 : In de vloedlijn van St.-André ligt één zware massa (een paar kg) met meer dan 200 strengen *Loligo sp.* Deze strengen zijn doorzichtig; de eieren zijn leeg en nu opgezwollen van het zeewater zodat de strengen sterk gekarteld

zijn. (fig. 3b). De hechtingsplaats is reeds inktblauw. De totale tros heeft een diameter van ruim 30 cm.

- 19 mei 1993 : Te Koksijde, Ster der Zee liggen 3 eiertrossen met 15 à 25 strengen in de vloedlijn.
- 20 mei 1993 : Te St.-André : 4 minder verse eiertrossen in de vloedlijn.
- 21 mei 1993 : Bij de waterlijn van Ster der Zee ligt 1 erg toegetakelde mantel van *Loligo sp.*; geen resten van kop, vinnen of gladius te bespeuren. Wat verder, bij het Schipgat tel ik 9 eiertrossen *Loligo sp.* in de kellen.
- 22 mei 1993 : In St.-Idesbald spoelden er 3 eiertrossen *Loligo sp.* aan en in Koksijde, Ster der Zee zijn er 7 tegen de zuidkant van het strandhoofd gestrand.
- 29 mei 1993 : Te Koksijde, tussen de riool en het noordelijk strandhoofd tel ik 15 eiertrossen van pijlinktvis en een paar losse strengen. In sommige trossen met strengen van ruim 1,5 cm breed zie je de kleine LEVENDE pijlinktvis in de eikapsels; de vorm van het lichaam is reeds ruitvormig. Doch ook in enkele roosachtige strengen van amper 8 mm breed zijn de pijlinktvisjes reeds te herkennen !

Bij de vondsten van de dieren was niet uit te maken of het de Noordse pijlinktvis *Loligo forbesi* of de gewone pijlinktvis *Loligo vulgaris* betrof, daar telkens de kop met tentakels ontbrak. De grootte van de zuignappen op de lange tentakels is het enige duidelijke kenmerk om beide soorten te onderscheiden. (ENTROP, 1972 en LACOURT & HUWAE, 1981).

Volgens P. BOER (1971) verschijnt *Loligo vulgaris* in het voorjaar, een paar weken vóór de Sepiasoorten, vóór de Nederlandse kust, in tegenstelling tot *Loligo forbesi*, die een najaarsgast zou zijn. KRISTENSEN (1959) daarentegen vermeldt dat beide soorten van het geslacht *Loligo* in de winter wegtrekken

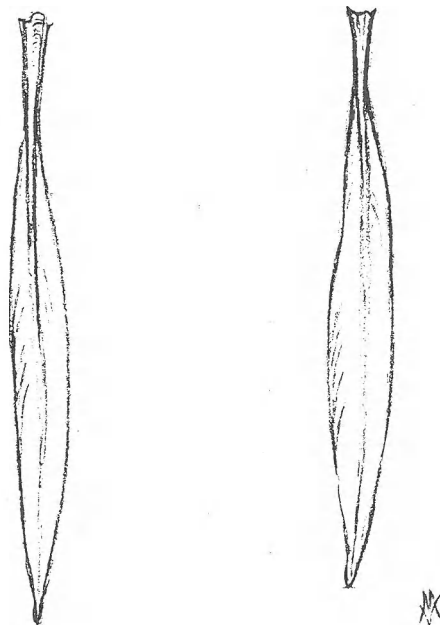

Fig. 1. Schilden van pijlinktvis, *Loligo sp.* (Koksijde 1-5-93)

uit de Noordzee. In de zomer leggen ze de eieren in de ondiepe kustgebieden..

Volgens OOSTERBAAN (1989) zijn eieren en rugschilden van beide soorten niet te onderscheiden.

JAECKEL (1958) maakt wel een onderscheid tussen de eieren van *L. forbesi* en *L. vulgaris*.

Voortgaande op de beschrijving en afbeeldingen in LACOURT & HUWAE (1981), vertonen de in mei 1993 gevonden gladia en eierstrengen meer overeenkomst met *Loligo forbesi*, behalve de zware tros van 15 mei 1993 die duidelijk een legsel van *L. vulgaris* leek. Zekerheid is er echter niet.

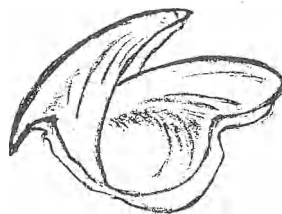
In verband met inktvissensnavels is er nog een onopgeloste vraag. Ik vond nl. reeds driemaal een "kaak" van een inktvis. Ik citeer LACOURT & HUWAE (1981). : "Volgens de archieven zijn, van zowel *Sepia officinalis* als van *Loligo forbesi* de kaken gevonden. (In Nederland). Deze kaken zijn hoornachtig en lijken op een papegaaisnavel (onder- en bovenkaak) en verschillen bij de verschillende soorten." Als vb. zijn de kaken van *L. forbesi* afgebeeld op p. 20, fig 8e.

In "Schelpen vinden en herkennen," ENTROP (1972) worden identiek dezelfde kaken afgebeeld en toegeschreven aan *Sepia officinalis*.

Mijn vondsten [5 mei 1992 Koksijde: 1 onderkaak (fig. 2a); 3 juli 1992 Koksijde : 1 bovenkaak (fig. 2b) en 26 juni 1993 DP. 1 onderkaak] stemmen, qua voorkomen en ware grootte volledig overeen met beide voornoemde tekeningen. Van welke inktvis vond ik nu de kaken ?

a.

b.

Fig. 2 Kaken van inktvis. a) KOK 5-5-92 b) KOK 3-7-92

Van de zee kat of van de Noordse pijlinktvis? En, indien ze van de *Sepia* zouden zijn, waarom zijn ze dan uiterst zeldzaam te vinden op het strand ? Er zijn toch jaarlijks strandingen van dode *Sepia*'s.

In tegenstelling tot mei 1993 vonden de Koksijdse strandvissers in mei 1994 niet één pijlinktvis in de platnetten voor de tongvangst, doch ze konden gedurende een paar weken dagelijks gemiddeld 10 à 20 *Sepia officinalis* uit elk net halen. Er lag ten andere ook geen enkele eiertros *Loligo sp.* op 1,2 en 16 mei 1994, toen ik het strand

opzocht.

Wie nog aanvullende soortgelijke waarnemingen deed in Koksijde, vooral tussen 2 en 15 mei 1993, kan zijn gegevens (data, aantallen, beschrijving) naar mij zenden. Vondsten van alle andere kustplaatsen betreffende *Loligo sp.* in 1993 zijn natuurlijk erg welkom. Dan kunnen we een overzicht opmaken van de ganse Belgische kust.

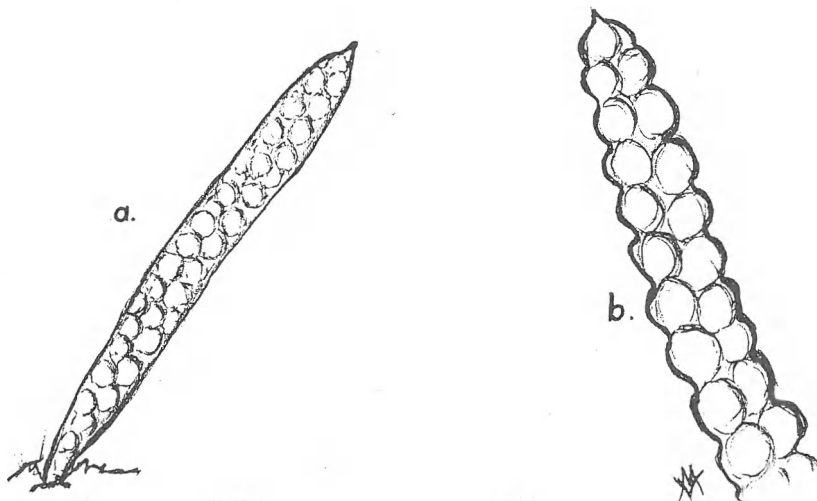

Fig. 3. : Eierstrengen *Loligo sp.* (KOK. 1-5-93 en 15-5-93)

Literatuur

- BOER P., 1971. Het voorkomen van inktvissen langs de Nederlandse kust. - Het Zeepaard 31(4) : 71-73
 ENTROP B., 1972. Schelpen vinden en herkennen - Zutphen, Thieme : 272 - 274.
 JAECKEL J., 1958. Cephalopoden. Tierwelt der Nord- und Ostsee.
 LACOURT A.W. & HUWAE P.H.M., 1981. KNNV nr. 145 : 5-21
 OOSTERBAAN A., 1989. Veranderingen in de Hollandse kustfauna. KNNV nr. 193 : p. 33.
 KRISTENSEN., 1959. The coastal waters of the Netherlands environment of molluscan life. - Basteria
 23 : 18-47.

Lindegaarde, 3
 1830 Machelen